

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTI: DR. RÉVÉSZ IMRE.

FŐMUNKATÁRS: DR. SZÁSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Szolidárisak ellenségeinkkel is.

Megint nagyon kavargó, örvénylik az európai néptenger. Száz és ezerféle „érdekellenték” közt harcolnak, tusakodnak úgy a nagy kollektív személyek, mint az egy szál ember. De én nem tudom elhinni, akárki mondja is, hogy ember az embernek valójában ellensége lehet. Nem igaz az, hogy: homo homini lupus. Hanem hiszem azt a vigasztaló és biztató bibliai igazságot, hogy az ember tisztának és jónak teremtett, de valami szörnyű gonosz, erős és ravaszul intelligens hatalom megfertőzte, kísérti és fertőzi ma is. Krisztus Ördögnek és Sátánnak nevezi. Ez a mi „ösi ellenségünk”, aki „emberölő volt kezdettől fogva”. Hogy bolonddá teszi az embereket! Leöldösik egymást millió számra és nyomorgatják magukat, meg egymást naponként.

Megállapíthatjuk, hogy az Isten úgy teremtette a földet, hogy az nemcsak a mai emberiséget, hanem ennek háromszorosát is el tudja tartani. Miért koplalnak és halnak hát annyian éhen? Itt a rengeteg munkanélküli, a rengeteg épiténivaló és a rengeteg tőke a trezorokban. Miért nem egyesülnek a termékeny munkában? Azért, mert a Sátán a teremtő és gondviselő Istennel szemben a dezorganizáció faktora, ki sejtet sejt ellen, tagot tag ellen, embert ember ellen, nemzetet nemzet ellen uszít, minden organizmusban pusztulást és halált nemz. Azt hazudja: nincs elég kenyér, öljétek meg egymást érte! — A szellemi javakban meg még könnyebb részesülni, mint a kenyérben, mert azoknak az a természete, hogy minél többet adunk, annál több marad. De a Sátán, a „hazugság Atyja”, itt is mindenütt fertőz.

Újabban két messzehangzó szót hallotunk, hogy az emberiséget önmagára eszméltesse. Az egyik a Söderbloomé, a svéd evangélikus érseké (ki meghalva is él és beszél), ki megindította a világ összes keresztyén felekezeteinek testvéri összefogását a sötétség hatalmai ellen. A másik a Hooveré. Az, aki most a sok miniszternek a temérdek vérdíj hadiadósság elengedését javasolja, maga is bizo-

nyosan ismeri a mennyei Atya adósságelengedését.

Azonban nem elég az, ha csak egyes nagy megvilágosodottak látják az egyetemes szolidaritást. Az emberiség nagy kollektív személyének öntudatába is be kell vinni ezt az egzisztenciális igazságot. A világ teremtésén és a krisztusi üdvörténelmen kívül a harmadik legnagyobb világtörténelmi ténynek a bibliatársulatok működését tekinthetjük. Gondviselészerű csoda az, hogy a legfontosabb isteni kijelentések zárt egységbe összefoglalt mennyisége egy könnyen megszerezhető és könnyen kezelhető könyv formájában most már tízmilliószámra szűrődik bele az emberiség tömegeibe gyógyító és konszolidáló erővel. Elvitathatatlan, hogy ebben főképp az angol nép volt az eszköz.

Vajjon a német és francia, a világnak e két nagy, művelt nemzete — kiktől függ most, hogy újból lángborul-e a világ — kér-e és kap-e annyi bölcsességet felülről, hogy az ösi kígyó halálosan ölelő gyűrűjét levágják magukról, hogy karjaikkal öleljék át egymást?!

Dr. Danesházy Sándor.

FELADATOK

A konfirmációról.

Debreceni egyházmegyénkben egy régebbi közgyűlési határozat alapján a konfirmációt mindig június hó végén, a közvizsgálatok után tartjuk meg. (A határozat keletkezésének idején a konfirmandusok főleg a 12. életévüket betöltött, elemi iskolai növendékek köréből kerültek ki, akik a záró elemi iskolai vizsga előtt megtartott konfirmációval nagyon régi gyakorlat és szokás alapján az iskolabajlás kötelezettsége alól felmentve érezték magukat és a konfirmálás után iskolába többé nem mentek, így különösen az V. és VI. osztály teljesen elnéptelenedett. Az egyházmegye fenti intézkedésével tehát a mindvégig, egészen a záró vizsgákig tartó iskolába járást kívánta biztosítani e növendékek részéről.) Máshol nagypénteken

konfirmálnak, vagy áldozócsütörtökön, vagy pünkösdkor végzik azt.

Nemcsak a mi egyházmegyénk területén, hanem az egész vonalon az volt a gyakorlat eddigé, hogy 12 éves gyermekeket konfirmáltunk. Csak néhány év óta folyik a kísérlet abban az irányban, hogy fejlettebb korban, öntudatosabb hittel, több értelemmel bíró, 14—15 éves gyermekeket konfirmáljunk. Ez a törekvés még mindig csak kísérlet, mert vannak lekipásztörök, akik adott viszonyok és körülmények kényszerítő hatása folytán a 12 éves életkort tartják a legmegfelelőbbnek a konfirmálásra. Megfigyelésük és tapasztalatuk szerint a mindennapi iskolát elhagyott 12 éves gyermekek több hittani ismerettel bírnak, konfirmálásukra több alkalom és lehetőség kínálkozik és van ekkor, mint később, 14—15 éves korukban. Főleg olyanokra áll ez, akik az iskola elhagyása után olyan milieube kerülnek, amelyben sem a rendszeres konfirmációi előkészítő órákon nem vehetnek részt, sem az ismétlő iskolai vallásoktatásban nem részesülhetnek, akik szétszórtnak élnek, messze fekvő tanyákon laknak, cselédek lesznek stb. Tehát az eset az, hogy még ma is itt 12 éves, ott 14—15 éves gyermekeket konfirmálunk.

Már az elmondottak miatt is nálunk még mindig probléma a konfirmáció. És mennyire probléma az akkor, ha az előkészítésnek módját, időtartamát és más egyebeket is itt szerbeszámba vesszünk és rámutatunk azokra a fogyatékoságokra és fonákosságokra, amelyek itt-ott még mindig fojtogatják és sorvasztják gyülekezeti hitéletünk e centrális és véghetetlenül

nagyfontosságú cselekményét. Csak arra legyen szabad itt reámutatnom, hogy amennyire áldásos és Istennek tetsző dolog az, amikor a lelkipásztor átérezve e pásztori funkció fontosságát és komolyságát, maga végzi az előkészítés munkáját lelkiismeretesen, Isten előtti felelősségének teljes tudatában éveken át, éppen annyira lesújtó és katasztrófális az, amikor a lelkész helyett még mindig a tanítómester — díjlevél szerint 5—6 héten át — végzi ezt.

Minden időben tudnunk kellett, ma pedig különösen tudnunk kell, hogy református gyülekezeti hitéletünk középpontjában a konfirmáció az a mozzanat, amelyben megnyerhetjük vagy örökre elveszíthetjük mieinket. Önvédelmi harcainkban és különböző ellenségeinkkel folytatott küzdelmeink közepette ma már nem nagyon fogódzhatunk azokba az egyházi jogi, közigazgatási kötelekbe (különben is ezek egyre vékonyodnak és szakadoznak), amely kötelek eddigé a kapcsolatot úgy ahogy fenntartották és az egységet valamennyire megőrizték, hanem az öntudatos hitnek és tiszta erkölcsi életnek szeretetében és gyakorlásában kifermálódott és megacélosodott egész és élő református emberekre vagyunk ma szükségünk, kikre bizton számíthatunk és akikben mindenkor bízhatunk. Ezek az emberek pedig az első indítást, a legelső megmozdulást éppen a konfirmáció alkalmával kapják és érzik. Bizonyos tehát, hogy attól függ megállásunk és megmaradásunk, hogy mennyire sikerül ifjaink érdeklődését életöknek kritikus pillanatában felkelteni, a lelköket megragadni, elhatározásukat és szolgálatukat az Isten országa számára meg-

TÁRCA

Debrecen város címerének régi verses megmagyarázása.

Abból az alkalomból, hogy az Egyetemes Konveint a magyarországi református egyház díszjelvényeként elfogadta és a Kálvin restaurált noyoni szülőházára feltétni engedte Debrecen város ősi címerét, nem lesz érdektelen szélesebb körökkel is megismertetnünk ennek a címernek azt a verses megmagyarázását, amely a Tóth Ferenc „A helvétziai vallástételt követő túl a tiszai superintendenciában élt református püspökök élete... Győrben 1812” c. nagyértékű művének 129. lapján, a jegyzetben olvasható. A vers szerzője Szeremlei Sámuel, Debrecen városának notáriusa, szenátora, 1738-tól ú. n. népszószólója és 1753-ban főbírája, egy igen nagy műveltségű és igen kegyes, bibliás református úriember, akiről dr. Lósy-Schmidt Edének legújabbban megjelent nagybecsű Hatvani István életrajzában — a híres tudós professzornak ugyanott most először közzétett életrajza alapján — azt az érdekes adatot olvas-

suk, hogy 1744-ben pályadíjat tűzött ki a debreceni diákoknak a következő, azóta sem egészen időszerűtlenné vált kérdés megfejtésére: *Quaenam esset causa somni illius, quo auditores in templis sopiri identidem videmus?* E kérdésre az akkor 26 esztendő tógátus diák Hatvani, mint maga mondja: „Methodo quam vocant scientifica” oly kitűnő dolgozatot készített, hogy azzal nemcsak a pályatétel kitűzőjének, de egyéb magistratualis uraknak, meg tanárainak is nagy meglepődését vívta ki, gazdag pályadíjat (három császári aranyat, ruhaszövetet) nyert, a debreceni predikátorok egyikét-másikat azonban (érthetőleg!) magára haragította.

A jóformán semmi költői értékkel sem bíró, de nemesen és mélyen biblikus szellemével mégis nagy figyelmet érdemlő s egy XVIII. század-középi debreceni „világi úr” vallásos gondolkozását a lehető legelőnyösebb színben feltűnő verszet itt következik:

Egy városról lessz éneklésem,
Melly vagy az Erdő mellett.
Előlbesszéli nem késem
A' mi e' körül vagy, 's lett.

nyerni. Ezért a konfirmáció probléma nem maradhat többé számunkra.

Az új agendának a konfirmációra vonatkozó meghagyása nem elegendő. Az ünnepélyes szertartásnak liturgikus rendelkezései mellett elengedhetetlen lett volna annak is az elrendelése, hogy ez a szertartás összes gyülekezeteinkben egyugyanazon időben (áldozósütörtökön vagy pünkösdkor) tartassék meg. Református egyházi életünk szépítésére és némi megerősítésére is szolgálna az időponti egység, melyben szerte e hazában mindenütt „most” hangzik el gyermekeink ajkáról a vallomástétel: ígérjük és fogadjuk. Még inkább, imperatívus el kellett volna rendelni, hogy a konfirmandusokat kizárólagosan lelkészek készítsék elő, meghagyván azt is, hogy milyen módon és mennyi ideig. Bár a magas korhatárnak híve vagyok, mégis itt bizonyos esetekben adnék némi engedményt. Mert valóban előfordulhat olyan eset, amikor kényszerítő körülmények parancsolják már a 14 éven aluliaknak is a konfirmálását. A lelkipásztori prudencia eme megállapítását azonban mindenkor presbiteriumi, illetőleg esperesi jóváhagyással szankcionálnám. Az emléklapok és Biblia adását nem a szokástól tennem függővé (Agenda 36. o. utolsó bekezdés), hanem elrendelném mindenütt ilyeneket adni éspedig egyformát.

Ha itt említett észrevételeim és javaslataim olyanok, amelyeket érdemes megszívlelni és amelyeket kívánatos és szükséges az ügy érdekében életbe léptetni, a Konvent végrehajtási utasításában felőlük még mindig rendelkezhetik.

Szász Imre.

MEGBESZÉLÉS

Néhány megjegyzés a magyar református földművelő nép lelki életéhez.

Lapunk június 6-i számában jelent meg könyvem méltatása Révész Imre, lapunk felelős szerkesztője tollából. Hálával vettem szerény munkám ilyen hatalmas perspektívába állítását és köszönöm a jelzett két hiány felmutatását. Röviden ezekre szeretnék válaszolni e cikk keretében.

1. A háború népeletre gyakorolt hatását én nem tettem külön vizsgálat tárgyává, csupán a könyv végén céloztam rá. Amennyiben erről beszélünk, magának a háborúnak tényénél tovább is kell néznünk s az 1914 óta napjainkig folyó eseményeket mind tekintetbe kell vennünk. A háború nyilvánvalóvá tette nemcsak a fronton élő magyarság hősiességét, hanem az itthonmaradottakét is. A szántás-vetés, aratás, kapálás, betakarítás, jószággondozás, belső-külső munkák minden dolgát ugyanúgy ellátta az otthonmaradt öreg, gyermek és asszony nép, mintha senki sem hiányzott volna, sőt sok család egyenesen gyarapított még az adósságok kiegyenlítése után is a gondos anya irányítása mellett. Elemlegették, hogy mennyivel könnyebb, jobb volna, ha a gazda, erős férfi is a soraik között állana, de dolgoztak azok helyett, nem kímélve magukat, nem hagyva egy darab földet sem megmunkálatlanul. A háború ember-

E' Város a' Mezőben épült
Kies síkon, 's halmok körül.
Lakosok számával megszépült
Mellyen sokak szive örül.

Látod az Égen Tzimerében
A' Napot sugározással
Melly Fénikset hamvas fészében
Elevenit ragyogással.

Zöld Pálmafa ennek közepe
Áll szelid Bárány előtte.
A' mellyben nintsen mérges epe
Lábait két könyvre tette.

Téged a' Nap emlékeztessen
Jézusra, a' fényes Napra
Semmi Tégedet el ne vessen,
Hogy ne néznél e' Fő Papra.

A' Nap földet termővé teszi
Kívánatos melegével
Az ártalmas párát kiveszi
Ne ártson másnak mérgével.

Mi sovány és hideg föld vagyunk,
Nintsen bennünk termékenység.

Szeretlenségben megfagyunk,
Ha nints Mennyei melegség.

Nintsen az Égen több egy Napnál
Mellytől száll földre újjulás:
Ugy nintsen több ez egy Fő Papnál,
A' kinél volna tisztulás.

A'ki e' Nap világánál jár
Minden botlás nélkül megyen
Félelem, Verem, Halál és Kár
nem járul ehez, 's a' szégyen.

Isten a sok Tűznek miatta
E' várost megfenyítette
Másoknak prédára kiadta,
És sokszor hamuvá tette.

De mint a' Fenikset hamvából,
Magából megépítette,
Elfogyhatatlan Irgalmából
Ujjobban magához vette.

A' Pálmafa zöld Télen, Nyáron,
Nintsen benne rothadás, és szű:
Igy kit megvett Urunk nagy áron
Zöldelljen, ne legyen aszú.

vesztesége „már meg sem látszik” szerintük. Legalább is a Tiszántúl és Tiszáninnen szapora református népénél nem vehető észre a hiány, kipótolta a faj termékeny ereje. Az *erkölcsi életben tett* kárt a háború, egyrészt a családi kapcsolatok meglazításával (harctérenlétel, fogság, kórház), s a hűséget támadó mindkét oldalon igen erős kísértések előállásával, másrészt a nemi bajok mérgező, pusztító hatásával. Voltak súlyos leszámolások az aszszony hűtlensége miatt, de általában inkább a megbocsátás szelleme lett úrrá (te is vétkeztél, én is vétkeztem), vagy mintha semmi sem történt volna, úgy mentek tovább együtt a házasságok. Ma már a régi szigorú mértékek uralkodnak ismét, vagy ha romlott valamennyire a színvonal, nem a háború, hanem a „város” szelleme rontotta le azt.

Emberéletben szinte olyan csapás volt az *1918-as nagy spanyoljárvány*, mint a háború. Mintha éppen az erős, egészséges embereket válogatta volna ki e járvány, úgy hullott a nép legjava, a háborús kimerültségnek áldozataként.

A *megszállás* a megmaradt részeken anyagiilag több kárt okozott, mint a háború, sőt a megalázás fájdalmával is tetézte ezt, de nem tartott sokáig s falvakon, tanyákon nem volt annyira érezhető, mint a városokban. Számolni-
valója azonban sok embernek maradt s ez többet számít minden irredenta propagandánál a jövő leszámolást illetőleg.

A *területi megcsönkítetés a határokon innen* igazán és mélyen csak a határok közelében élőknek fáj. A messzebb élők beletemetkezve a

Ama hetven Pálmafa vala
A' tizenkét forrás mellett,
A' Magyar Izraél itala
Itt for ki, asztala itt lett.¹

A' Bárány szelid és ártatlan
Mi is hát ötet kövessük.
Ő reá nézzünk mind untalan
Kegyellenséget levessünk.

E' Báránynak Tzimere *Kereszt*,
Mi is hát mind azt felvegyük
Valamit Isten reánk ereszt
Mindenekben kedvét tegyük.

Lábai két könyveken állnak,
Két könyvén a' Szent Írásnak
Ebben mi lelkeink találnak
Életet: — ne hidjünk másnak.

¹ Célzás az Exodus 15 : 27 (= Numeri 33 : 9)-re s egyben megkapó kiemelése Debrecen központi szepének a magyar református egyház (= magyar Izrael) történetében.

munkába, tele bajjal, ritkán gondolnak az elszakított területen élőkre, de ha szóbeszédben, ünnepélyes alkalmakon (hazafias ünnep, vizsga, szónoklat során) sor kerül e kérdésre, az egyetemes magyar fájdalom és bánat nagy tengerében mint legveszesebb szirt, legpusztítóbb zátony: Trianon szerepel... A megszállott területek fájdalmában a maga fájdalmát, szomorú sorsában a maga sorsát siratja a földművelő magyar. A megszállott területiek életében természetesen mélyebb és fájdalmasabb az idegen uralom okozta hatás.

A háború utáni, a földművelő népre *kedvező gazdasági helyzet* az igényeket megnövelte, a régi szerény kereteket kitérítette s a könnyelmű, jövővel nem számoló életmódra, beruházásra csábította népünket; a könnyű pénzszerezés nem mindenkinél lett a tőkében, házépítésben stb. előmenés alkalmává.

Sőt a *kedvezőtlen helyzet* bekövetkeztével, az igények *lassú* lefokozása, a nagy beruházások (gépek, traktorok, építési és földkölcsonök) kevés jövedelemből fizetni nem tudása miatt a válság szélére sodródott nép nem talál kiutat és egész mivoltában megrendült.

Sok volt — tizenhét év alatt — a népleleknek a háború, forradalom, megszállás, spanyoljárvány, kedvező gazdasági konjunktúra, gazdasági válság, főleg a feldaraboltatás miatti súlyos adóteher s a mindezekkel járó megfeszített munka, lélekhullámozás, ellentétekbenjárás. Az egyikbe még bele sem tudott helyezkedni, midőn az újabb változás zavarta meg lassan induló, konzervatív lelkületét. De talán éppen ez a szerencse. Az elváltozott helyzethez hozzá nem alakulván, változatlan maradt az alapréteg. A rázkódtatások rövidek lévén a nemzetöltő idejéhez képest — nem módosították döntően a néplelket. A baj szerintem sokkal mélyebben van. Az egyetemes európai haladás fokához nem fejlődött fel népünk sem a termelés eszközeiben, lelki tényezőiben, sem a művelődés pozitív eredményeiben. Ott állunk, ahol ezer évvel ezelőtt. Vagy fel bírjuk emelni népünket s be tudjuk oltani a nyugati kultúra kipróbált vívmányaival minden vonalon (amihhez népünkben az alapanyag és minden belső lehetőség megvan), vagy mint lépést tartani nem tudók — beolvastott népként letűnünk dicstelenül a történelem színpadáról. Az egyetemes gazdasági válság fojtogatását már érezzük, a nívókülönbség eloszlataért, erőnkön felül is folyó „mentési” munkálatokat látjuk, de ha a nemzet nagy tömegeinek nem nyújtunk erős segédkezet — minden hiábavaló lesz...

2. *Mi a különbség a római, görög katolikus és a református nép lelki világa között*, a történelem tanúsága szerint mit írtott ki a református keresztyénség az ősi pogány alapanyagból és mit oltott belé a keresztyénség lelkéből?... Erre nagyon szeretnék én is feleletet kapni, még inkább feleletet adni, ám azt hiszem, hogy nem

tudok, de pontosan talán már senki! Ehhez tudni, ismerni kellene először is a keresztyénség előtti magyar lelket, a maga eredetiségében, lehetőleg minden jelentősebb mozzanatában. De már az alapfeltétel is a lehetlenségek világába tartozik. Második lépésként ismernem kellene a reformáció fellépte előtti magyar lelkületet ugyancsak minden főbb ponton. Harmadik lépésként a reformáció hatását kútfők, feljegyzések, eredeti emlékek alapján a századok során át máig. Negyedszer ismernem kellene a római és görög katolikus, illetve keleti egyháznak a reformáció felléptétől napjainkig való fejlődését és a népeletre való hatását. Mivel az előfeltételek egyikének sem tudunk megfelelni kellő adat, kútfő, feljegyzés és emlék hiányában, maradna a többi keresztyén egyházban élő népünk lelki világa adatainak mai összeszedése, egy olyan munka keretében elhelyezése, aminőre én igyekeztem volna szóbanforgó művemben. Kerestem is valami ilyen összegezést, de nem találtam a rendelkezésemre álló irodalmi anyagban. *Schwartz Elemér: Vallási néprajz* c. cikkében sürgeti e kérdésnek római katolikus oldalról való megoldását, melyre külföldi mintát idéz ugyan, de magyar részről semmi utalást nem ad az *Ethnographia* XXXIX. évfolyamában található okfejtéseiben. Ha ő nem tud rá adatot, akkor én még kevésbé, pedig igen szívesen vettem volna valami útbaigazító cikket a többi, magyar nemzetiségű híveket bőven számláló keresztyén felekezetekről. Arra pedig, hogy én magam dolgozzam fel a római és görög katolikus, illetve a keleti magyar nép vallásos világát legalább is olyan terjedelemben, mint a magunkét, sajnos, nem vállalkozhatom. Saját egyházam még arra sem igen ad alkalmat és eszközöket, hogy már megindult kutatásaimat tovább folytassam, noha a kezdet elég biztató volt. Ha azonban megjelenik bármelyik egyház magyar híveiről szóló, vallási és néprajzi anyagot magába foglaló ismertetés, készséggel megteszem az összehasonlítást, de csak a mai lelkület összeméréséig kívánok menni, a mult jelentő szálaait összegyűjteni, vagy magam indulok el (ha idő s alkalom adatik) vagy munkatársak után nézek...

*

A háború szerintem nem hozott döntő fordulatot a néplélekben, de igenis döntőpont felé sodor a nagy világversenyben elmaradás, termelési rendünk csődje, a nép további elhanyagolása, sajátos lelkületének figyelembe nem vétele. Az összehasonlítás munkáját azonnal megkezdem, mihelyt a túloldalon a megállapításokkal készen lesznek az illetékesek.

Hogy pedig megkezdett munkámat tovább vihessem, kérem e lap olvasóinak adatait, kifogásait, bírálatát, segítségét.

Dr. Illyés Endre.

Minden egyházi okmányra, iratra, levélre ragasszunk árvabélyeget!

IRODALOM

Az exegesis problémái. *Irla: Maksay Albert* *theológiai professzor.* A „*Dolgozatok a református theológiai tudomány köréből*“ című *vállalkozás* 5. száma. Ezeket a dolgozatokat kiadják az erdélyi református egyházkerület kolozsvári theol. fakultásának tanárai. Megrendelhetők az „Ifjú Erdély“ kiadóhivatalában. Cluj—Kolozsvár. Református Theologia. Az ára nincs feltüntetve ennek a füzetnek, de nem lehet drága, 30 oldal.

Igaz, hogy tudományos munka ez a kis dolgozat, de ettől a „tudományos“ szótól nem szabad megijedni egy gyakorló lelkipásztornak sem, mert legalább annyit, amennyi ebben a füzetben van, mindenkinek el kell olvasni az exegesis problémáiról, hiszen különösen a prédikátor lelkipásztornak naponkénti problémája az exegesis. Milyen jó, ha ismereteit felújíthatja, vagy bővítheti!...

Milyen jó, ha nincsen magára hagyatva az ember! Menetrenddel a kezünkben, biztosabban, gyorsabban utazhatunk, ha lámpásunk van, éjjel sem tévedünk el. Irányelvek nélkül az exegesisben is csak botorkálunk, kísérletezünk. Ha szakmunkákból nem tájékozódunk a theológiai tudomány fejlődéséről és korszerű állásáról, akkor úgy járunk, mint az a turista-csapat, amelyik nem törődve a vezetővel, a hegyoldalon kóborol, mikor a vezető már a csúcson gyönyörködik.

Studirozás nélkül megállapodunk, sőt visszafeljődünk és el is veszíthetjük az Isten ígéjének hűségét és igaz tolmácsolására való készségünket és képességünket, holott ebben a tekintetben napról-napra növekednünk és tökéletesednünk kell.

Milyen világosan szövegezi például Maksay és vési be elménkbe a következőket: „*az exegesis gyökérvkérdése és minden részletmegoldásnál elsőbrendű feladata nem lehet egyéb, mint buzgó törekvés arra, hogy a Szentírásban, az Ó- és Újtestamentum szövegében felismerje azt, ami Isten Igéje — s ha felismerte, akkor az Igét kiemelje abból a környezetből, ami az Igének csupán emberi tolmácsolása*“.

Egyébként a tartalomjegyzék, illetve a fejezetek címei a következők: „1. Az exegesis problémái. 2. A Szentírásmagyarítás műszavai. 3. Irodalom. 4. Az exegesis nyílt kérdései. 5. Az exegesis története dióhéjban. 6. Az utolsó és utolsóelőtti nemzedék exegetikai irányai és problémái. 7. Összefoglalás.“

Ha több értéke nem volna is — már pedig van —, mint amit nagyszerű elismeréssel Kálvin exegetai működéséről — továbbá Barthnak habár egyoldalú nagy érdemeiről — mond, akkor is el kellene olvasni és elmélkedni azon, hogy mennyivel nagyszerűbb, felemelőbb, áldásosabb és idvességesebb volna magunkra és másokra, ha állandó prédikációtanulás helyett a theolo-

giai tudományok különböző szakaira tartozó munkákat olvasgatnánk és magunk is készítenénk ilyeneket.

Kósa Béla.

„**Dr. Baltazár Dezső református püspök életrajza**“. Irta: Czeglédy Emmánuel csepeli református lelkész. A díszes kiállítású mű 1931. augusztus hó 20-án fog megjelenni. Megrendelhető Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomdavállalatánál, Debrecen, Böszörményi út 6. sz. A mű könyv-árúsi forgalomba nem kerül. Ára: 4— pengő. Megrendelés eszközölhető még a Méliusz könyvkereskedésnél, Piac u. 26., valamint a vállalat által megbízott előfizetőgyűjtőknél, kik a vállalat pecsétjével ellátott gyűjtő-íveken gyűjthetnek.

HALOTTAINK

Körber Tivadar m. kir. tankerületi c. főigazgató, a békési református reál gimnázium igazgatója, a békésbánati református egyházmegye tanácsbírája, a békési református egyház presbitere stb. folyó hó 21-én reggel 5 órakor, életének 61. esztendejében csendesen elhunyt. A megboldogult 37 évre terjedő tanári, ebből 26 évi igazgatói munkálkodása alatt féltő szeretettel örködött református anyaszentegyházunk ifjainak valláserkölesi, hazafias és tudományos nevelésén. A tanártestület megértő hű barátja, az egyháznak és iskolának mindhalálig fáradhatatlan buzgóságú munkása, tanítványainak atyai jóságú gondozója volt mindenkor. Ellobbant élete csupa merő szeretet és áldás volt mindenkire. A nagy és bölcs tanítómester emléket igaz kegyelettel őrizzük!

Zöld Mihály végvári lelkész, az elszakított bánati egyházmegye esperese életének 51., végvári lelkésziségének 23. évében, hosszas szenvedés után elhunyt. Egész életével híven szolgálta az Igét.

Áldott legyen emlékezetük!

KÜLÖNFÉLÉK

Dr. Baltazár Dezső püspök július—augusztus hónapokban kizárólag minden kedden 10—12 órakor fogad.

Dr. Baltazár Dezső-alapítvány. Az alsószabolcs-hajdúvidéki egyházmegye közgyűlése dr. Baltazár Dezső püspök húszéves püspöki jubileuma alkalmából, a Kálvineum javára Baltazár-alapítványt létesített. Annak idején az egyházkerület dr. Baltazár Dezsőt az alsószabolcs-hajdúvidéki egyházmegye esperesi tiszteből hívta el a püspöki székbe.

Doktorráavatás. Farkas Pál Debrecenben végzett segédlelkészt az aberdeení egyetemen summa cum laude eredménnyel a szentséges

hittudományok doktorává avatták. Szívbeli örömmel gratulálunk!

Allami ösztöndíjak elnyerése. A Kultuszminiszter most döntött a külföldi ösztöndíjak és a belföldi kutatódíjak odaítéléséről. Külföldi ösztöndíjat nyertek a hittudományok tanulmányozására Debrecenből: Mauks László theológus a bécsi Collegium Hungaricumba, Dóczi Antal segédlelkész Franciaországba, Lencz Géza segédlelkész Aberdeenbe, Farkas Ignác szenior Genfben. Belföldi kutatódíjat nyert dr. Soós Béla tanítónőképzőintézeti tanár.

Lelkészmeghívás. A nagyváradai gyülekezet most szervezett negyedik lelkészi állására a gyülekezet dr. Szabó Lajos nagyváradai segédlelkészt hívta meg egyhangúlag. A nagyváradai egyházközségnek a XVII. században már négy rendes lelkésze volt. A törökdelülés és elnyomatás után, 1784-ben épülhetett fel romjaiból az egyházközség s közel százötvenesztendei fejlődés után érkezett el most oda, hogy ismételten negyedik paróchus lelkészt is megválaszthatta.

A debreceni egyház ispotályi egyházzésének tanácsa állást foglalt az ellen, hogy a népgyűléseket, felvonulásokat és ünnepélyeket vasárnap délelőtt rendezik, abban az időpontban, amikor az istentiszteletek vannak. A debreceni presbiterium a javaslatot pártolólágot vette tudomásul.

Dr. Baltazár Dezső püspök 20 éves püspöki jubileuma előkészítésére a debreceni egyházzrészekben 100—100 tagú rendezőbizottságok alakultak.

A dr. Ferenczy Gyula halálával megüresedett debreceni vallásitanító lelkészi állás sorsa. Mint ismeretes, a Vallásoktatási Bizottság a dr. Ferenczy Gyula halálával megüresedett vallásoktató lelkészi állásra egy esztendőre, mint helyettesnek, Kovács József segédlelkésznek adott megbízást. Ezt a javaslatot a presbiterium a gazdasági bizottság véleménye alapján nem hagyta jóvá, máskülönben is a presbiterium sokkal előnyösebbnek látja a köntösgáti elemi iskolába járó növendékek vallásoktatását a jövendőben is a köntösgáti elemi iskola állami tanítóira bízni, akik ezt már a multban is végezték. A köntösgáti iskola 4 kilométerre fekszik a várostól, útja sines és mivel 11 osztályban kell a vallást tanítani és csak hat tanterem áll rendelkezésre, szükségessé válnék a délelőtt-délután való kijárás, ami pedig a fizikai fáradság folytán a vallásórák rovására történnek.

A debreceni református elemi iskolákban az elmúlt évben 98 tanteremben 98 tanító végezte a tanítást. Az összes beiratkozott növendékek száma 4937. Legtöbb növendék járt az I. osztályba 1010. Meghalt 14 növendék. Az osztályát sikerrel elvégezte 2133 fiú, 2107 leány. A növendékek közül kitünő volt 13.6%, jeles 26.7%, jó 29.4%, elégséges 25%, javít 1.96%, ismételt 2.5%. Az iskolába járó növen-

dékek közül református volt 4348, róm. kath. 68, ág. ev. 11, g. kath. 11, izraelita 5, unitárius 1. Állami iskolába járt 3323 református tanuló, más felekezeti iskolába 133, konfirmált 883 növendék.

Országszerte készül az ifjúság a Keresztyén Ifjúsági Egyesületek kecskeméti nemzeti konferenciájára, mely augusztus 20—23 között megy végbe a „hírös” városban. Körülbelül ezer ifjú részvételre számítunk e hatalmas gyűlésen, melynek előadói közt látjuk Antal Géza, Kapi Béla és Ravasz László püspököket, Hegedűs Lorántot, báró Podmaniczky Pált és a magyar élet más kiválóságait. Különös jelentőséget ad a gyűlésnek az, hogy egész sereg európai keresztyén ifjúsági egyesületi mozgalom, sőt még az amerikai magyar ifjúság is képviselve lesz rajta. A konferencián a mai magyar ifjúság legégetőbb kérdései kerülnek megbeszélésre, mint például: Az ifjúság válsága, Vörös próféták, A magyar keresztyénség az Írás mérlegén, A vasárnap megszentelése stb. Részvételi díj melyben a 3 napi teljes ellátás is bentfoglaltatik, 12 pengő. Kérjen bővebb tájékoztatót a Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Szövetségétől, Budapest, VIII., Horánszky uca 26.

Lelkésznék gyűlése. A szatmári református egyházmegyei lelkésznék egyesülete július hó 14-én értekezletet tartott, Milotán, Sípos Józsefné esperesné elnöklete alatt. A 63. dícséret első versének eléneklése után, az elnöknő rövid imát mondott, majd bibliai előadást tartott a Római levél 12. része alapján. Azután a megjelenteket üdvözölve, megnyitotta az ülést. Kézy Ignácné titkárnő indítványára az egyesület meleg ünneplésben részesítette az elnöknőt és férjét, Sípos József esperest, abból az alkalmából, hogy éppen ma van házasságuk 35. évfordulója és éppen Milotán kezdték mindvégig példászerű békességben és puritán tisztaságban töltött házasetüket. Majd Tóth Sándorné tartott nagyhatású, tartalmas és bibliai ihletettséggű előadást „a tegnap és a ma papnéja” címen, melyért a gyűlés elismerő köszönetet mondott. Az egyesület az árva lelkészleányok kiházasítási segélyére vonatkozó régebbi határozatát most az olyan nem árva lelkészleányokra is kiterjesztette, akiknek édesanyja tagja az egyesületnek. Majd több háziügy elintézése után, a gyűlés Kósa Zsigmondné imájával és a XXV. zsoltár 1. versének eléneklésevel ért véget. Legvégül pedig Kovács Jenő helybeli lelkész és neje látták el magyar vendégszeretettől ízesített ebéddel az egybegyűlt mintegy 30 vendéget.

TARTALOM: Dr. Dancsházy Sándor: Szolidárisak ellenfeleinkkel is. — Tárcsa. — Feladatok: Szász Imre: A konfirmációról. — Megbeszélés: Dr. Illyés Endre: Néhány megjegyzés a magyar református földművelő nép lelki életéhez. — Irodalom. — Halottaink. — Különlélek. — Hivatalos értesítés: Körlevél. Pályázat.

Hivatalos értesítés.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.
2163—1931. szám.

KÖRLEVÉL

valamennyi kebelbeli presbiteriumhoz.

Tudomásulvétel végett közlöm, hogy a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr 865/1/1—1931. szám alatt kelt rendeletével a nem állami elemi iskolai tanítók, óvónők és állandó gyermekmenedékházvezetők helyi javadalma, valamint az ezt kiegészítő államsegély ügyében a m. kir. Pénzügyminiszter úrral egyetértésben úgy rendelkezett, hogy az illetménykiegészítő államsegélyben részesülő nem állami elemi iskolai tanítók, óvónők és menházvezetők helyi javadalma egy-egy értékegységének a pénztartalmát az államsegély megállapítása szempontjából 1931. évi július hó 1-től kezdődőleg az eddigi évi 27 P 84 fill. helyett évi 21 pengőben állapította meg. Ennek következtében a jelzett időponttól kezdve minden egyes értékegység havi pénztartalma az eddigi 2 P 32 fill. helyett 1 pengő 75 fillérrel veendő egyenértékűnek.

A vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr felhívta a m. kir. pénzügyigazgatóságot, hogy a magasabb összegű államsegélyeket a fentieknek figyelembevételével folyó évi július hó 1-től kezdődőleg állapítsa meg és utalványozza ki.

Az 1925. évi 25,000., az 1927. évi 88,600. és az 1930. évi 865/1/150. számú rendeleteknek (megjelentek a Budapesti Közlöny 1926. évi 77., 1927. évi 276. és 1930. évi 104. számában) oly rendelkezései, melyek a jelen rendeletben foglaltakkal ellenkeznek, hatályukat veszítik.

Debrecen, 1931 július 18.

Atyafiságos szeretettel:

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázat kántortanítói állásra.

A *nagylányai* (Szaboles m.) református egyház iskolaszéke pályázatot hirdet orgonista-kántortanítói állásra. Javadalom: 3 szobás lakás, kert, mellékhelyiségek, 21 kat. hold szántóföld, 2034 liter búza természetben, 8 öl fa mindenkori beszerzési ára s ennek beszállítása természetben, 130 pengő és stóla, államsegély. Értékegység 46. Kötelesség: I—VI. o. vegyesiskola és ismétlősök tanítása, kántori teendők végzése, ifjúsági egyesület és énekhar vezetése belmissziói munkában segédkezés, presbiteri jegyzőkönyv vezetése, lelkész akadályoztatása esetén szószéki helyettesítés. — Pályázati határidő augusztus 15. Próbáéneklés augusztus 16-ig vasárnapokon, önköltségen. Kérvények okmányokkal és válaszbélyeggel felszerelve, lelkészi hivatalhoz küldendők. — Állás szeptember 1-én elfoglalandó.

Laptulajdonos: **Dr. KUN BÉLA.**

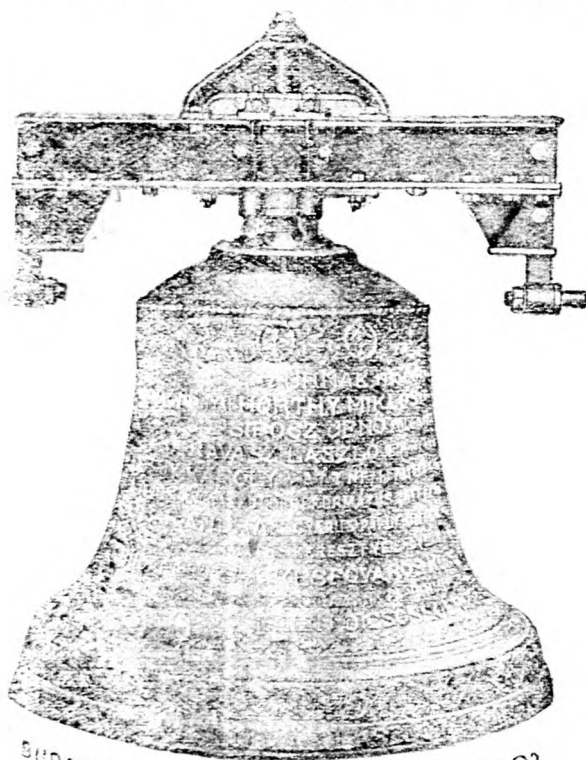
Magyarország aranykoszorús mestere

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang- és ércöntőde, harangfelsze-
relés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

Telefon: Aut. 913-53. sz. Költségvetéssel díjmentesen szolgál

BUDAPEST-ANGYALFÖLDI REF. TEMPLOM RÉSZÉRE (20)
KÉSZÍTETT HARANG, MELYET DR. RÉVÉSZ LÁSZLÓ PÜSPÖK ÚR
AVATOTT FEL.

Előnye fizetési feltételek. Számos egyházi elismerőlevél

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve. 1930. évi nemzetközi vásáron emléklappal kitüntetve.

A budapesti Bazilika 7945 kilogrammos új harangja gyáramban készült.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

Kitűnő tütöképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsir-bödönök, dísznőrlő-kések, husvágó-gépek.
Telefon 6. és 15-48.

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1931—1574

Legszebb ajándék!!

Dr. Révész Imre: **Imádkozó magyar** című imakönyve a református közönség számára.

Papírkötés, vörös metszéssel	Pengő 1:20
Egészvászon, vörös metszéssel	2:20
Párnázott, díszvászon, vörösmetszéssel . .	4:50
Párnázott, valódi bőrkötés, aranymetszéssel, tokban	8:40

Konfirmációi ajándékul legalkalmasabb és a magyarországi legnagyobb egyházak által elismerésben részesített és állandóan vásárolt

Dr. Erdős Károly: **Az én vallásom** című kis könyve, ára —'66
Harmadik, bővített kiadás. Eddig 38,000 példányban forog közkézen.

Legfinomabb celluloid kötésű, új énekeskönyvek, aranydíszítéssel 11.—

Legkisebb, új énekeskönyvek, legfinomabb bibliapapíron nyomva, igen finom és rendkívül ízléses bőrkötésben 14.—

Ezenkívül dísz-zsoltárokban és imakönyvekben óriási választék!

Dr. Halmi János: Református keresztyén Kis Káté a Heidelbergi Káté alapján. 1.—

Nagy István: Debreceni konfirmációi Kis Káté —'20

Dr. Révész Imre: Öntudatos hit . . . —'60

Dr. Ferenczy Gyula: Kálvinista Kis Káté 1'60

Konfirmációi emléklap, egyszínű nyomás —'16

” ” kétszínű nyomás —'12

” ” négyszínű nyomás —'20

„MÉLIUSZ“
könyv-, zenemű-, papír- és írószerkereskedés
Debrecen, Ferenc József út 26.